

TOIMENPIDEALOITE 60/2006 vp

Vanhusasiamiehen viran perustaminen

Eduskunnalle

Useille yhteiskunnan aloille on viime vuosina perustettu asiamiesvirkoja neuvomaan ja valvomaan asiakkaiden lakisääteisten oikeuksien toteutumista. Asiamiehet myös tiedottavat asiakkaittensa oikeuksista. Tällä hetkellä on olemassa jo lapsi-, potilas-, sosiaali- ja vammaisasiamiehen virat. Suomessa vanhuksilla ei ole vielä olemassa omaa asiamiestä. Lähin esimerkki vanhusasiamiehen virasta löytyy Tukholmasta, jossa kaupunki on perustanut viran edistämään vanhusten hyvinvointia ja tuomaan esiin ikäihmisten näkökulman päätöksentekoon.

Vanhustenhoidon heikentyneestä tilasta on viime viikkoina keskusteltu paljon. Yksi ongelmakehto on se, että suomalaisilta vanhuksilta puuttuu tuhansia hoitajia. Varsinkin isojen kaupunkien suurissa vanhainkodeissa hoitajien määrä on aivan liian pieni. Tuorein ja hälyttävän esimerkki ongelmasta tuli julkisuuteen Tampereelta, missä lähes tuhannen vanhuksen vanhainkodista puuttui yli sata hoitajaa. Jotta hoito Tampereen Koukkuniemessä olisi oikein hyvää, lisää tarvittaisiin 300 hoitajaa. Nykysuositusten mukaan hoitajia tulisi olla vähintään yksi kahta vanhusta kohden. Koko maan keskiarvo on suositusta heikompi.

Vanhustyössä tarvitaan riittävä määrä käsipareja. Tampereella asiaan pystyttiin puuttumaan vasta lääninhallituksen otettua asiaan selkeän nykytilanteen tuomitsevan kannan.

Koukkuniemi toimii valaisevana esimerkkinä nyky-yhteiskunnastamme: hoitajapulaan ja muihin havaittuihin ongelmiin puututaan vasta silloin, kun siitä valitetaan tai viranomaistaho il-

moittaa, että ongelmiin on puututtava. Henkilöstön, vanhusten ja heidän omaistensa valitukset eivät näytä riittävän. Asioihin puututaan vain ja ainoastaan silloin, kun voimassa olevat käytännöt todetaan laittomiksi.

Vanhusasiamiehen tai vanhusasiainvaltuutetun viran perustaminen onkin hyvin tarpeellinen toimenpide. Asiamies seuraisi lakisääteisten vanhuspalveluiden laadun toteutumista tekemällä käyntejä erilaisiin hoitolaitoksiin ja palvelutaloihin, raportoimalla päättäjille vanhuspalveluiden tilasta ja tekemällä niihin muutos- ja parannusehdotuksia. Auttamalla vanhuksia löytämään heille sopivan hoitomuodon vanhusasiainvaltuutettu tukisi vanhusten itsenäistä selviytymistä.

Kynnys hoitoon pääsyyn on viime vuosina noussut. Yhä huonokuntoisemmat vanhukset sinnittelevät kotona. Asuminen mahdollisimman pitkään omassa kodissa on hieno asia vanhukselle, joka kykenee siihen ja saa siihen kaiken tarvitsemansa avun. Tästä huolimatta mahdollisimman pitkään kotona asumista ei tule hyväksyä kriittikömmästä. On hyväksyttävä myös oikeus vanheta palvelutalossa, vanhainkodissa tai muussa hoivapaikassa. Itsemääräämisoikeutta ja ihmisarvoa on kunnioitettava viimeiseen saakka.

Vanhushuollon nykytilanne on ongelmallinen, koska kunnissa suositukset ovat usein toissijaisia säästöjä tavoiteltaessa. Vanhusväestön oikeuksien toteutumista valvovalla, keskitetyllä ja kokopäivätoimisella asiamiehellä olisi mahdollisuuksia puuttua vanhushuollon ongelma-kohtiin.

TPA 60/2006 vp — Annika Lapintie /vas

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vanhusasiamiehen viran perustamiseksi.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 2006

Annika Lapintie /vas